

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра практичної психології



“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
проф. Василь Балух

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ ЗАГАЛЬНА, ПЕДАГОГІЧНА, ВІКОВА

ОБОВ'ЯЗКОВА

Рівень вищої освіти **перший бакалаврський**

Факультет **філологічний**

Мова навчання **українська**

Чернівці – 2022

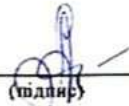
Робоча програма навчальної дисципліни «психологія загальна, педагогічна, вікова» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (українська мова та література)» (Протокол № 6 від 30.06.2020 р.)

Розробники: Канівець Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної філософії.

Погоджено з гарантом ОПП і методичною радою філологічного факультету

Протокол № 12 від 23 червня 2022 року

Голова методичної ради факультету

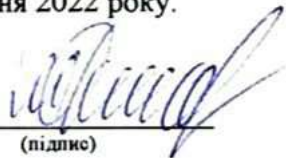


(підпис)

Антофійчук А. М.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджено на засіданні кафедри практичної психології.
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 року.

Завідувач кафедри



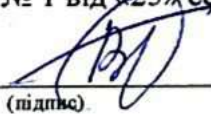
(підпис)

Валентина Радчук
(прізвище та ініціали)

Схвалено
Науково-методичною радою Чернівецького національного університету ім. ені Юрія Федьковича

Протокол № 1 від «25» серпня 2022 року.

Голова



(підпис)

Василь Балух
(прізвище та ініціали)

© Канівець Т.М., 2022

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

1. Мета навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія загальна, педагогічна та вікова» є формування у студентів уявлення про предмет і завдання загальної, педагогічної та вікової психології на сучасному етапі розвитку суспільства, ознайомлення із віковими закономірностями й особливостями психічного розвитку та формування особистості дитини в процесі її навчання і виховання, можливості практичного застосування знань та підготовка фахівців до педагогічної діяльності у навчально-виховних закладах, можливості практичного застосування знань та підготовка фахівців до практичної діяльності. Розроблена програма курсу підпорядкована головному завданню – озброїти студентів знаннями про базові психологічні поняття, що є необхідною умовою розвитку самої особистості студента, пізнання самого себе та інших людей, формування інтересу до роботи з дітьми.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Формування у студентів глибоких і об'єктивних знань із найбільш актуальних проблем у галузі психології.

2. Ознайомлення слухачів з основними поняттями, принципами, методами, концепціями загальної, вікової та педагогічної психології.

3. Висвітлення специфіки психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу, підходи до періодизації психічного розвитку особистості з точки зору навчально-виховних впливів на дітей різного віку.

4. Підготовка майбутніх спеціалістів до творчої фахової діяльності.

5. Формування та розвиток у студентів психолого-педагогічного мислення.

6. Формування здатності до психолого-педагогічного осмислення явищ психічного розвитку, логіки та закономірностей становлення психічних процесів, властивостей і якостей особистості, видів діяльності на різних вікових етапах.

7. Розвиток уміння застосовувати психологічні знання у практичній діяльності, здійснення творчого підходу у керівництві психічним та загальним розвитком дитини, формування у студентів навичок інформаційного пошуку.

2. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Спеціальність 014 «Середня освіта (українська мова та література)»

Освітня програма: «Українська мова та література»

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними програмними компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність розвивати творче мислення, потребу в постійному інтелектуальному самовдосконаленні, зокрема довивбудовування та втілення власної стратегії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя.

ЗК 2. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ЗК 3. Здатність працювати в команді та самостійно, мотивувати на досягнення мети, створювати психологічно позитивний клімат у колективі.

Фахові компетентності:

ФК 1. Вміти застосовувати професійно-профільні знання, узгоджувати фахову стратегію і тактику, обирати методи й засоби навчання з педагогіки, психології, методики української мови та літератури, спрямовані на розвиток здібностей здобувачів освіти з урахуванням їх індивідуальних і вікових особливостей

, міжособистісних взаємин, усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань для забезпечення мотивувального, розвивального та інклюзивного освітнього простору.

ФК 2. Проектувати та організовувати навчальний процес на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації; проведення позакласної та факультативної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів; засвоєння основних напрямів розвитку сучасної методичної думки.

ФК 3. Здатність консультувати об'єктів педагогічного впливу (учнів, батьків, громаду) щодо освітніх і культурних проблем, дотримання норм літературної мови, проблем культури мови та мовної політики держави.

ФК 4. Реалізація управлінських функцій у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видах педагогічної діяльності.

ФК 5. Знання та розуміння професійної діяльності вчителя, здатність оцінювати інформацію для виявлення педагогічних проблем й ухвалення рішень щодо їх усунення.

ФК 6. Здатність організовувати навчально-виховний процес.

ФК 7. Знати основи й категорії педагогіки, закономірності психічного розвитку і пізнавальної діяльності людини, психологічні основи навчання й виховання.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.

ПРН 2. Співпрацювати з колегами, представниками інших національностей, релігій, політичних поглядів тощо.

ПРН 3. Оцінювати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на здоров'я людини.

ПРН 4. Систематично підвищувати рівень своєї професійної діяльності, продуктивно організовувати процес самонавчання та самовдосконалення.

ПРН 5. Застосовувати набуті знання під час вирішення педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей учнівських колективів і конкретних педагогічних ситуацій.

ПРН 6. Застосовувати різноманітні методи і форми навчання, сучасні прийоми керівництва навчальною, суспільною і творчою діяльністю учнівських колективів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- знати етапи становлення психології як науки та її завдання на сучасному етапі розбудови суспільства;

- основні категорії та історичні передумови виникнення і розвитку загальної, вікової й педагогічної психології як науки;

- розуміти методи наукового психолого-педагогічного дослідження;

- бути обізнаним із умовами та закономірностями розвитку пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних особливостей людини;

- знати особливості діяльно-поведінкової сфери особистості, міжособистісних відносин у колективі;

- оперувати психологічною термінологією;

- використовувати у щоденній практичній діяльності основні методи психологічного дослідження;

- діагностувати особливості проявів пізнавальних психічних процесів, станів та індивідуальних властивостей особистості;

- принципи, критерії та закономірності психічного розвитку людини;

- чинники, що визначають перебіг та результат психічного розвитку;
- теоретичні та концептуальні підходи до вікового розвитку особистості;
- особливості виникнення і показники "нормального" розвитку на різних вікових етапах психічних процесів, емоцій і їх властивостей у дітей, підлітків, юнаків та дорослих;
- вікові можливості навчання та виховання;
- закономірності виникнення та перебігу вікових криз протягом онтогенезу від народження до старості;
- основні напрями, поняття і категорії педагогічної психології;
- основні концепції аналізу педагогічного процесу, навчання і наuczіння та виховання;
- закономірності та механізми засвоєння соціального досвіду в процесі навчання і виховання;
- специфіку виявлення психологічних основ діяльності вчителя, його професійних і особистісних якостей, стилів педагогічної діяльності і педагогічного спілкування.

ВМІТИ:

- оперувати понятійно-категоріальним апаратом дисципліни;
- використовувати результати психологічного аналізу соціальних ситуацій, вирішувати психологічні задачі при конструктивному та деструктивному спілкуванні з дітьми різної вікової категорії;
- аналізувати потрібну інформацію, виявляти індивідуально-психологічні особливості людини; володіти методиками саморегуляції протікання основних психологічних функцій у різних умовах діяльності та вирішувати конфлікти;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості особистості при взаємодії з колегами по роботі, батьками учнів, у взаєминах у власній сім'ї;
- орієнтуватись у сучасних напрямках та методах вивчення психологічних особливостей учнів; виокремлювати закономірності та механізми засвоєння соціального досвіду, на які опираються існуючі навчальні та виховні технології;
- виокремлювати психологічні характеристики наявного педагогічного стилю вчителя, його професійних якостей, педагогічного спілкування;
- здійснювати психологічний аналіз педагогічної діяльності вчителя.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS
 Філологічний факультет. Спеціальність 014 «Середня освіта (українська мова та література)».

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Спеціальність 014 «Середня освіта (українська мова та література)»

Освітня програма «Українська мова та література»

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	3-й	5	150	30 год.	30 год.	-	-	82 год.	8	іспит
Заочна	2-й	3-й	5	150	8 год.	8 год.	-	-	126 год.	8	іспит

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни
Спеціальність 014 «Середня освіта (українська мова та література)»
Освітня програма «Українська мова та література»

Назви змістових модулів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		се м	ла б	ін д	с.р.	л		се м	ла б	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль I. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»												
Тема 1. Предмет, стан і структура психології	4	1	1	-	-	2	4	1	-	-	-	3
Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології	4	1	1	-	-	2	4		-	-	1	3
Тема 3. Відчуття	4	1	1	-	-	2	4		-	-	-	4
Тема 4. Сприймання	4	1	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 5. Увага	4	1	1	-	-	2	4	-	1	-	-	3
Тема 6. Пам'ять	4	1	1	-	-	2	4	1	-	-	-	3
Тема 7. Мислення	4	1	1	-	-	2	3	-	-	-	1	2
Тема 8. Уява	4	1	1	-	-	2	4		-	-	-	4
Тема 9. Емоції та почуття	4	1	1	-	-	2	5	-	1	-	1	3
Тема 10. Воля	4	1	1	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Разом за ЗМ 1	40	10	10	-	-	20	39	2	2	-	3	32
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. «Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності»												
Тема 1. Темперамент	3	1	1	-	-	1	5	1	-	-	-	4
Тема 2. Характер	3	1	-	-	-	2	5	-	1	-	-	4
Тема 3. Здібності	3	1	1	-	-	1	4	-	-	-	-	4
Тема 4. Діяльність	4	1	1	-	1	1	5	-	-	-	1	4
Тема 5. Спілкування	5	1	1	-	1	2	5	1	-	-	1	3
Тема 6. Особистість	4	-	1	-	-	3	5	-	1	-	-	4

Разом ЗМ 2	22	5	5	-	2	10	29	2	2	-	2	23
Усього годин за М 2	22	5	5	-	2	10	29	2	2	-	2	23
Модуль 3												
Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»												
Тема 1. Педагогічна психологія як наука	6	1	1	-	-	4	6	1	-	-	-	5
Тема 2. Психологія учбової діяльності	7	1	-	-	1	5	6	-	-	-	1	5
Тема 3. Психологія навчання	6	-	1	-	-	5	6	-	-	-	-	6
Тема 4. Психологія виховання	8	1	1	-	1	5	7	-	1	-	-	6
Тема 5. Психологія педагогічної діяльності	6	1	1	-	-	4	7	-	1	-	-	6
Тема 6. Педагогічне спілкування	7	1	1	-	1	4	6	1	-	-	1	4
Разом ЗМ 3	40	5	5	-	3	27	38	2	2	-	2	32
Усього годин за М 3	40	5	5	-	3	27	38	2	2	-	2	32
Модуль 4												
Змістовий модуль 4. «Загальні засади вікової психології»												
Тема 1. Загальні засади вікової психології	7	1	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти	7	1	2	-	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	7	2	1	-	1	3	7	-	-	-	1	6
Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	7	1	2	-	1	3	7	-	-	-	-	7
Тема 6. Психологія підлітка	7	2	1	-	1	3	8	1	-	-	-	7
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої	6	2	1	-	-	3	9	-	1	-	-	8

юності												
Разом ЗМ 4	48	10	10	-	3	25	54	2	2	-	1	49
Загальна кількість годин	150	30	30	-	8	82	150	8	8	-	8	126

3.3. Теми семінарських занять

Спеціальність 014 «Середня освіта (українська мова та література)»
Освітня програма «Українська мова та література»

№ п/п	Назва теми
Змістовий модуль 1. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»	
	<p>Тема 1. Предмет, стан і структура психології. Загальне поняття про психіку і психологію. Завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Виникнення психології як науки. Зв'язок психології з іншими науками. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Принципи психології. Система феноменів, які вивчаються у сучасній психології. Основні галузі психології. Розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Виникнення та історичний розвиток людської свідомості.</p>
	<p>Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології Методи психології та їх класифікація. Переваги та недоліки кожного методу, оптимальні умови їх використання. Сучасні школи та теорії світової психології (біхевіоризм, гештальтпсихологія, гуманістична психологія, психоаналіз, когнітивна психологія).</p>
	<p>Тема 3. Відчуття. Поняття про відчуття. Значення відчуттів у житті та діяльності людини. Аналізатори як органи відчуттів, їх загальна структура та функції. Особливості різних видів відчуттів. Властивості та закономірності відчуттів. Роль відчуттів в учбовій діяльності дітей та професійній діяльності дорослих.</p>
	<p>Тема 4. Сприймання. Поняття про сприймання та його фізіологічні основи. Класифікація сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання. Вікові та індивідуальні особливості сприймання. Значення професійної спостережливості вчителя.</p>
	<p>Тема 5. Увага Поняття про увагу, її фізіологічну основу. Характеристики і умови оптимального функціонування кожного виду уваги. Умови і приклади прояву властивостей уваги. Роль уваги у житті та трудовій діяльності людей.</p>
	<p>Тема 6. Пам'ять Загальне уявлення про пам'ять та її значення в житті і діяльності людини. Основні види пам'яті, їх взаємозв'язок. Процеси пам'яті та їх психологічна характеристика. Особливості формування і розвитку пам'яті у дітей і дорослих.</p>
	<p>Тема 7. Мислення Мислення як процес активного, творчого пізнання і перетворення дійсності. Єдність мислення і мовлення. Види, операції і логічні форми мислення. Індивідуальні</p>

	особливості мислення людей. Якості розуму та їх становлення. Проблеми і шляхи розвитку творчого мислення.
	Тема 8. Уява Поняття про уяву, її роль у навчанні і вихованні дітей. Уява та органічні процеси. Характеристика видів уяви. Вікові особливості прояву різних видів уяви. Шляхи розвитку дитячої уяви і творчої фантазії.
	Тема 9. Емоції та почуття Поняття про емоції і почуття та їх значення в житті людини. Відмінність емоцій від відчуттів і почуттів. Емоційні стани та їх характеристика. Фізіологічне пояснення емоцій. Почуття як мотиви і якості особистості. Розвиток емоційної сфери і емоційної регуляції поведінки в дітей і дорослих.
	Тема 10. Воля Поняття про волю, її значення в житті людини, в організації і регуляції учбової та трудової діяльності. Структура вольової дії. Внутрішня боротьба мотивів як умова виникнення і здійснення вольового акту. Класифікація вольових якостей особистості. Виховання волі в дітей.
Змістовий модуль 2. «Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності»	
	Тема 1. Темперамент Поняття про темперамент. Сучасні теорії темпераменту. Темперамент і основні властивості нервової системи людини. Позитивні і негативні сторони типів темпераменту. Темперамент і характер, темперамент і здібності. Необхідність індивідуального підходу в навчанні і вихованні дітей із різними типами темпераменту.
	Тема 2. Характер Характер як система найбільш стійких рис особистості. Місце характеру в структурі особистості. Структура характеру. Індивідуальні особливості характеру. Характер і воля. Характер і темперамент. Характер і учбова діяльність учня. Самовиховання та проблема перевиховання характеру.
	Тема 3. Здібності Поняття про здібності. Взаємозв'язок здібностей, знань, умінь і навичок. Види здібностей. Взаємозв'язок здібностей із волею, характером, почуттями людини. Природні та вікові передумови розвитку здібностей.
	Тема 4. Діяльність Активність і діяльність. Поняття про діяльність, її функції. Зміст структури діяльності. Засоби діяльності. Механізм формування навички. Основні види діяльності.
	Тема 5. Спілкування Спілкування, його зміст та засоби. Види та стилі спілкування. Умови ефективності спілкування. Зворотний зв'язок у спілкуванні вчителя й учнів.
	Тема 6. Особистість Поняття про особистість та її структуру. Змістовні ознаки особистості. Психолого-соціологічні уявлення про особистість. Активність особистості та її джерела. Функціонування і розвиток особистості.
Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»	
	Тема 1. Педагогічна психологія як наука.

	Предмет та завдання педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками. Історія становлення педагогічної психології як науки. Принципи педагогічної психології. Методи дослідження педагогічної психології.
	Тема 2. Психологія учбової діяльності Загальні характеристики учбової діяльності. Співвідношення понять «учбова діяльність», «учіння», «навчання» й «научіння». Види научіння, їх розвиток в онтогенезі. Психологічні чинники успішності научіння. Вікові особливості учбової діяльності. Зовнішня структура учбової діяльності. «Особлива дитина» як суб'єкт учбової діяльності.
	Тема 3. Психологія навчання Зміст і сутність категорії навчання. Історичні методи організації навчання. Історичні форми організації навчання. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі. Напрями розвитку сучасного навчання. Особливості навчання дітей з особливими потребами.
	Тема 4. Психологія виховання Загальне поняття про виховання, його відмінність від навчання. Основні теорії виховання. Засоби і методи виховання. Інститути виховання. Вікові аспекти виховання. Особливості виховання дітей з особливими потребами.
	Тема 5. Психологія педагогічної діяльності Загальна характеристика педагогічної діяльності. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь. Стили педагогічної діяльності. Психологічний аналіз уроку в діяльності вчителя.
	Тема 6. Педагогічне спілкування Спілкування як психологічна категорія. Стадії педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування. Бар'єри педагогічної взаємодії. Педагогічна перцепція. Особливості спілкування з дітьми з особливими потребами.
Змістовий модуль 4. «Загальні засади вікової психології»	
	Тема 1. Загальні засади вікової психології Вікова психологія як галузь психологічної науки. Об'єкт, предмет і джерела вікової психології. Структура, функції і завдання вікової психології. Місце вікової психології в системі психологічних наук. Напрями, концепції, теорії вікової психології. Основні концепції психічного і особистісного розвитку. Загальні закономірності розвитку особистості. Провідна роль суспільного навчання і виховання у психічному і особистісному розвитку дитини. Періодизація вікового розвитку. Методологічні засади і методи вікової психології. Принципи вікової психології. Методи вікової психології.
	Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти Зародження психіки дитини в пренатальному періоді. Фази пренатального розвитку. Сім'я в очікуванні дитини. Філософія вагітності. Психологічні особливості фази новонародженості. Комплекс поживлення. Психічний розвиток немовляти. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти. Пізнавальний розвиток немовляти. Новоутворення періоду немовляти. Криза першого року життя.
	Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому

	дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві. Криза трьох років.
	<p>Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці</p> <p>Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Провідна діяльність у дошкільному віці. Новоутворення дошкільного віку. Розвиток мовлення у дошкільному віці. Особливості сенсорного розвитку дошкільника. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток мислення дошкільника. Розвиток уваги дошкільника. Розвиток пам'яті дошкільника. Розвиток уяви дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Розвиток самосвідомості і самооцінки дошкільника. Розвиток спонукальної сфери дошкільника. Розвиток динамічної та змістової сторін емоцій і почуттів дошкільника. Криза семи років.</p>
	<p>Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)</p> <p>Загальна характеристика розвитку молодшого школяра (зрілої дитини). Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Провідна діяльність молодшого школяра. Новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.</p>
	<p>Тема 6. Психологія підлітка</p> <p>Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність підлітка. Психологічні новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки.</p>
	<p>Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності</p> <p>Загальні особливості ранньої юності. Фізичне дозрівання та соціалізація в ранній юності. Соціальна ситуація розвитку в ранній юності. Новоутворення раннього юнацького віку. Розвиток самосвідомості у ранній юності. Розвиток спонукальної сфери особистості у період ранньої юності. Особливості спілкування у ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя. Загальні особливості зрілої юності. Соціальна ситуація розвитку в період зрілої юності. Розвиток самосвідомості в зрілому юнацькому віці. Дружба в зрілому юнацькому віці.</p>

3.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1.	Тема 1. Предмет, стан і структура психології
2.	Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології
3.	Тема 3. Увага
4.	Тема 4. Відчуття
5.	Тема 5. Сприймання
6.	Тема 6. Пам'ять
7.	Тема 7. Мислення
8.	Тема 8. Уява
9.	Тема 9. Емоції та почуття
10.	Тема 10. Воля
11.	Тема 11. Темперамент
12.	Тема 12. Характер
13.	Тема 13. Здібності
14.	Тема 14. Діяльність
15.	Тема 15. Спілкування
16.	Тема 16. Особистість
17.	Тема 1. Педагогічна психологія як наука
18.	Тема 2. Психологія учбової діяльності
19.	Тема 3. Психологія навчання
20.	Тема 4. Психологія виховання
21.	Тема 5. Психологія педагогічної діяльності
22.	Тема 6. Педагогічне спілкування
23.	Тема 1. Загальні засади вікової психології
24.	Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти
25.	Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві
26.	Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці
27.	Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)
28.	Тема 6. Психологія підлітка
29.	Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності

Завдання для самостійної роботи

1. Як ви можете пояснити наступне:

- А. На одноманітні зауваження вчителя учні перестають реагувати.
- Б. Студент розгублюється біля дошки, хоча й знає матеріал.
- В. Захоплена розв'язанням якоїсь задачі, дитина не помічає того, що діється навколо.

2. Яка з нижче наведених думок відповідає дійсності? Що ж насправді є ознакою уважності?

А. Одні вважають, що ознакою уважності є здатність людини протягом тривалого часу, не відволікаючись, розв'язувати якусь задачу.

Б. На думку других, уважний той, хто розповідаючи, бачить і чує все, що діється навколо.

В. Треті переконані: уважна людина може одночасно слухати якесь повідомлення, записувати його, розуміти та вносити свої корективи в зміст записуваного.

3. Поясніть, чому практично неможливо утримати увагу студентів після того, як пролунав дзвінок на перерву?

4. Які особливості сприймань яскраво виявляються в поданих нижче

прикладах?

А. Ми сприймаємо сніг білим і в рожевих променях вечірнього сонця, і в сутінки.

Б. Слухаючи музику, сприймаємо не окремі звуки, а мелодію. Вона залишається тією самою і тоді, коли ми слухаємо симфонічний чи струнний оркестр, і тоді, коли слухаємо лише один рояль.

В. Розглядаючи Місяць в телескоп, офіцер сприйняв гору за башти фортеці, пастор – за дзвіницю, а географ – за вулкан.

Г. Незнайома жінка серед чоловіків, зовні не різко відмінних один від одного, буде сприйнята яскравіше, ніж тоді, коли вона буде в групі жінок.

Д. Чому ми рідко помічаємо помилки при читанні художньої літератури.

5. Уважно прочитайте уривок опису природи із роману П. Мирного „Хіба ревуть воли, як ясла повні?” і вкажіть, які види сприймань і відчуттів мали місце в героя роману.

«Надворі весна вповні. Куди не глянь – скрізь розвернулося, розпустилося, зацвіло пишним цвітом... Поле ... що безкрає море – скільки глянеш – розіслало зелений килим, аж сміється в очах. Над ним синім шатром розіп'ялося небо – ні хмариночки, ні плямочки, чисте, прозоре – погляд так і тоне... з неба, як розтоплене золото, ллється на землю блискучий світ сонця; на ланах грає сонячна хвиля; під хвилею спіє хліборобська доля... легесенький вітерець подихає з теплого краю; перебігає з нивки на нивку, живить, освіжає кожну билинку... І ведуть вони між собою тиху-таємну розмову; чутно тільки шелест жита, травиці... а згори лише жайворонкова пісня... Перериває його перепелячий крик... І все те зливається до купи в якийсь чудний гомін, вривається в душу... Гарно тобі, любо, весело!»

6. Які індивідуальні особливості мислення розвиває учитель на даному уроці?

«...Урок літератури. Учень Павло Д. досить широко і змістовно розповідає біографію А. Чехова, решта учнів уважно слухає. Ось Павло закінчив відповідати, але вчителька не поспішає виставити йому оцінку і звертається до класу:

- Давайте оцінимо його відповідь. З'ясуємо, що Павло пропустив і що сказав не так як слід.

Бажаючих оцінити роботу товариша виявилось чимало – про це свідчили підняті руки.

- Він сказав, що дитинство у Чехова проминуло непомітно. Так казати не можна. Непомітно минає дитинство тоді, коли дитина живе безтурботно. А Чехов рано змушений був заробляти собі на хліб. Краще сказати: “Дитинство у Чехова було безрадісне, воно проминуло в злиднях».

7. Чому учні допустили помилки у наведеному прикладі?

«... Урок географії в 4-му класі. Вікна широко відчинені, ген-ген виднілися Карпати, наче прикриті зверху блакитним небом, ближче – луки і пожовклі поля. Крізь відчинені вікна щедрою струминою вливалось в приміщення тепле повітря, настояне на пахощах гірських трав, смерек і сосен... Та учні перебували думками в пустелях Середньої Азії: розпечені бархани, палючі вітри, сухе повітря і прозорі ліси саксаулу, верблюди, джейрани, ящірки – ось ті образи, які витали в їх піднесеній уяві.

Усе було добре. Задоволений вчитель, і діти задоволені. І все це приємне враження зіпсувало одне тільки запитання вчителя, задане перед закінченням уроку:

- Діти, на яку відому травину схожий шакал?

З душевної простоти ми сподівалися, що діти скажуть: „на собаку”, але вони, на превеликий подив, а не менше від нас був здивований і вчитель, - почали сперечатися. Одні учні твердили, що шакал схожий на ... верблюда, інші – що на ящірку. І, звичайно, питати учнів про те, який же вигляд має верблюд, учитель вже не наважився».

8. Визначте, які прийоми використані для створення образів творчої уяви?

А. У міфах і легендах давнини описуються різні фантастичні істоти – кентаври, сфінкси, дракони тощо.

Б. Аналізуючи шляхи створення літературних образів, О. Горький писав: «Вони створюються, звичайно, не портретно. Не беруть певної якоїсь людини, а беруть тридцять - п'ятдесят відсотків однієї лінії, одного ряду, одного настрою і з них створюють Обломова, Онегіна, Фауста, Гамлета, Отелло і т.д.».

9. *Справжньою школою уяви можна вважати вивчення географічних карт. Опишіть образи уяви, які мають виникнути в учня при вивченні фізичної карти України і зокрема Буковини.*

10. *Дайте оцінку погляду Вовиного батька на виховання за таким його описом.*

- У мене свій погляд на виховання. Речі треба називати своїми іменами. Хочу, щоб син тверезо дивився на світ. Якщо діти стромляють палички в пісок і кажуть, що це сад, або кидають вгору листок згорнутого паперу і думають, що запустили справжню ракету, то їм треба довести, що між паличками і садом, як і між листком паперу і ракетою.

11. *Укажіть, які види пам'яті та процеси проявляються в описаних нижче прикладах:*

А. Учень ходить по кімнаті і вчить вірш Б. Пастернака. На завтрашній урок його треба вивчити.

Б. Учень, готуючи домашнє завдання, знайшов потрібний параграф, почав його читати і радісно скрикнув: „Я це все знаю, вчитель розказував на уроці”. А наступного дня одержав „2”, бо не зміг переказати зміст параграфа.

В. К. Станіславський писав: «... в пам'яті оживають пережиті раніш почуття. Здається, що вони зовсім забуті, але раптом якийсь натяк, думка, знайомий образ – і вас знову охоплюють переживання... Раз ви здатні бліднути, червоніти на саму згадку про пережите, раз ви боїтеся думати про давно минуле нещастя – у вас є пам'ять на переживання».

12. *Який вид пам'яті за часом (довгочасна, короткочасна чи оперативна) має місце в даному випадку. Чому людина не запам'ятала “9”?*

Досліджуваному пропонують підрахувати суму чисел 5, 9, 7.

Після пред'явлення „9” несподівано спалахує яскраве світло, що засліплює піддослідного. Заспокоївшись, він додає 5 до 7, а цифру „9” не враховує.

13. *Дайте пояснення таким експериментальним даним.*

Школярам першого, другого, третього класів і студентам запропонували розв'язати п'ять простих арифметичних задач на одну дію – додавання або віднімання двоцифрових чисел в межах ста. В другому досліді їм запропонували самим скласти п'ять аналогічних задач. В обох випадках досліджуваним несподівано для них пропонувалось пригадати умову і числа розв'язання або придуманих ними задач.

П. Зінченко констатує, що школярі першого класу при розв'язуванні задач запам'ятали майже в три рази більше чисел, ніж студенти. Студенти в другому досліді запам'ятали майже в 2,5 рази чисел більше, ніж при розв'язуванні задач.

14. *Із наведених слів виберіть ті, які знаходяться до даного слова у тому ж відношенні, що і в наведеному прикладі. Вкажіть принцип побудови аналогій.*

А. Приклад: нервовий імпульс: об'єктивне

Почуття: ...(духовне, раціональне, матеріальне, нервовий процес).

Б. Приклад: особистість: самосвідомість

Почуття: (суб'єкт, відношення, настрої, бажання, воля, мотивація).

15. *Завершіть стародавню притчу. Дайте пояснення описаному явищу.*

«Куди ти йдеш?» – запитав мандрівник, зустрівшись з Чумою. «Іду в Багдад. Мені потрібно заморити там п'ять тисяч чоловік». Через кілька днів той же мандрівник знову зустрів Чуму. „Ти сказала, що замориш п'ять тисяч, а заморила п'ятдесят», - сказав він їй. «Ні, - заперечила Чума, - я загубила лише п'ять. Решта померли від...».

16. *Чи можна вважати нижчезазначені дії вольовими? Як пояснити їх природу?*

Є люди, які без особливої необхідності вдаються до небезпечних, ризикованих дій. Напевне не випадково деякі водії їздять так, начебто навмисне шукають небезпеку, а альпіністи обирають найскладніший шлях до важкодоступної вершини.

17. Чим пояснити виникнення протиріч? Про які особливості волі це говорить?

Досить часто ми стикаємось із випадками, коли, прийнявши рішення, людина деколи починає сумніватись у правильності і не виконує прийнятого рішення. Буває й так, що вона відкладає виконання наміченого, не може розпочати діяти у вибраному напрямку, переконує себе, що з виконанням рішення можна ще почекати.

18. Дайте характеристику темпераменту учня. Яка його властивість виступає на перший план?

У характеристиці випускника школи Віктора М., написано: «Надає перевагу завданням високої складності. Зосереджений, витривалий у роботі, яка потребує терпіння. Легко переходить від одних дій до інших, виконує їх рівномірно, від початку до кінця. Йому притаманна висока розумова активність, він допитливий і любить показувати свої знання перед товаришами і вчителями».

19. Про що свідчать отриманні результати? Чи є „кращі” і „гірші” властивості нервової системи?

За даними досліджень, для оволодіння навичками жонглювання, потрібна така властивість нервової системи, як рухливість. Тому жонглерами не можуть стати люди з інертною нервовою системою. Проте, ще більше значення має лабільність: лабільні навчаються жонглювати у 2-3 рази швидше за рухливих.

20. Існує думка, що для сумісного життя або діяльності слід вибрати або дуже схожу на тебе людину, або ж - свою повну протилежність. На чому ґрунтується ця думка? Чи згодні Ви з цим?

Візьміть для прикладу будь-який вид діяльності і визначте для нього найкращих і найгірших партнерів з перерахованих пар: сангвінік – меланхолік; сангвінік – холерик; сангвінік – флегматик; сангвінік – сангвінік; меланхолік – холерик; меланхолік – флегматик; меланхолік – меланхолік; холерик – флегматик; холерик – холерик; флегматик – флегматик.

21. Про що свідчать отриманні результати? Що вони дають для розуміння природи характеру?

7 пар розлучених з дитинства монозиготних близнюків виховували в подібних умовах, 27 парами опікувалися родичі батьків, 13 пар поділили між собою друзі їхніх батьків, 10 пар зростали у родинях незнайомих між собою людей. Було виявлено, що ступінь подібності між близнюками від групи до групи зменшувався, причому більше це стосувалося характеру, а менше – здібностей.

22. Чи правильним є твердження психологів: «Характер загартовується в боротьбі»? Обґрунтуйте свою думку.

23. Із наведених слів виберіть ті, які знаходяться до даного слова у тому ж відношенні, що і в наведеному прикладі. Вкажіть принцип побудови аналогій.

А. Приклад: темперамент: тип вищої нервової діяльності.

Характер: ... (спадковість, вихованість, відображення, акцентуація, темперамент).

Б. Приклад: особистість: спрямованість

Характер: ... (пізнання, вчинок, розум, психологічне, акцентуація).

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

(icnum)

Поточне оцінювання		Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4		

Спеціальність 014 «Середня освіта (українська мова та література)»

Освітня програма «Українська мова та література»

Поточне оцінювання														Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів		
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T1	T2	T3	T4			T5	T6
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			2	2
Поточне оцінювання																	
Змістовий модуль 3							Змістовий модуль 4										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7					
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3					
														40	100		

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основна мета поточного контролю забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів.

Методи поточного контролю

Усне опитування – бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента або запитально-відповідальна форма – бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формах.

Розподіл балів:

2 бали – відповідь виявляє повні, ґрунтовні знання студента з поставленого питання; студент розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації; чітко знає, як ці знання можуть бути застосовані на практиці.

1 бал – відповідь студента недостатньо повна, однак в основному правильна; студент не розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації, однак в основному орієнтується у тому, як вони можуть бути застосовані на практиці.

0 балів – відповідь неправильна; студент не розуміє доцільність даних знань для практичної діяльності.

Доповнення на семінарському занятті.

1 бал отримує студент, який активно включений в тематичну дискусію і готовий висловити свої міркування, посилаючись на літературні джерела та власний аналіз.

Письмові роботи – забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння. У письмовій роботі студенту необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних задач.

Тест (тест досягнень, тематичне тестування) – це набір стандартизованих завдань із визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача.

Розподіл балів:

3 бали отримує студент, який на 90% справився із завданнями;

2 бали отримує студент, який на 75 справився із завданнями;

1 бал отримує студент, який на 50% справився із завданням.

Виконання завдань практичної роботи

1-3 бали – студент брав активну участь у роботі на практичному занятті.

0 балів – студент був відсутній на занятті.

Написання та захист реферату.

Написання і захист реферату є важливою формою самостійної навчальної діяльності студентів. За змістом реферат може бути аналітичним оглядом історії вивчення питання (що нового вніс той чи інший дослідник) або сучасного її стану, критичним аналізом наукової дискусії (зіставлення різних підходів до вирішення наукової проблеми), а також у вигляді розгорнутої рецензії конкретної наукової роботи. Структура реферату містить такі елементи: титульна сторінка; план; вступ; основна частина (розділи, пункти і підпункти); висновки; список використаних джерел; додатки.

Розподіл балів:

5 балів – реферат підготовлений самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить ґрунтовний аналіз проблеми за найновішими чи (і) фундаментальними класичними публікаціями, містить посилання на літературні джерела; проблематика висвітлена у рефераті у повній мірі; за

рефератом зроблено змістовну лаконічну доповідь, яка продемонструвала ґрунтовні знання студента з даної проблеми.

3 бали – реферат підготовлений самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми; посилання на застарілі літературні джерела або ж на сумнівні електронні ресурси; за рефератом зроблено доповідь, яка продемонструвала задовільні знання студента з даної проблеми.

1 бал – реферат підготовлений не самостійно; він не відповідає запропонованій у програмі тематиці, не відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми, однак не містить посилання на літературні джерела; студент не може доповісти за темою реферату, оскільки не має достатніх знань з даної проблеми.

Підготовка мультимедійної презентації за темою лекції.

Розподіл балів:

10 балів: у презентації відображено глибоке, чітке розуміння та усвідомлення матеріалу, аналітичний та творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю, логічністю та послідовністю.

7-8 балів: у презентації містяться важливі твердження щодо проблемних питань, презентація має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають її тематику; прослідковується певна логічна структура в розміщенні інформації; презентація починається із вступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих наукових моментів та висновків; не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені.

5-6 балів: презентація сфокусована на темі, але поверхнево висвітлює її; естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення); важко вловити структуру подання інформації; немає посилань на використані джерела або не всі правильно оформлені.

3-4 бали: завдання виконане частково; презентація студента не містить відповідь на поставлене завдання, не є аргументованою; не містить посилань на джерела, що вивчаються; не містить аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій, свідчить про наявність значних прогалин у знаннях студента, викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень.

Модуль-контроль: перевірка знань, шляхом написання контрольної роботи, що включає тестові завдання з обсягу викладеного на лекціях та опрацьованого на семінарських заняттях матеріалу та засвоєного студентами у звітний модульний період.

Для очної (офлайн) форми навчання: підсумковий модуль, що складається з 40-ти тестових завдань, які оцінюються за такими критеріями:

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове (40 тестових завдань)	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
	0,5 балів	В окремих завданнях, наприклад там, де необхідно встановити відповідність, може бути правильною частина (50%) відповіді (з 4-х відповідностей встановлено 2 чи з 3-х - 1).
	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
Максимальна кількість балів 40 балів		

Для дистанційної (онлайн) форми навчання: онлайн-тести на платформі Classtime, Moodle.

Диференціація підсумкової оцінки відповідно до кількості правильних відповідей на тестові завдання.

ДФН		ЗФН	
К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль	40	К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль	100
Загальна кількість тестових завдань	40	Загальна кількість тестових завдань	40
Загальна «вартість» тестів (у балах)	40	Загальна «вартість» тестів (у балах)	100
Кількість балів за модуль-контроль відповідає кількості правильних відповідей на завдання підсумкового тесту	Оцінка за курс залежно від кількості правильних відповідей:		
	«зараховано» А	90-100	
	«зараховано» В	80-89	
	«зараховано» С	70-79	

	«зараховано» D	60-69
	«зараховано» E	50-59
	«не зараховано» FX	35-49
	«не зараховано» F	≤ 34
Кількість балів за модуль-контроль відповідає кількості правильних відповідей на завдання підсумкового тесту	Оцінка за курс залежно від кількості правильних відповідей:	
	«відмінно» A	90-100
	«добре» B	80-89
	«добре» C	70-79
	«задовільно» D	60-69
	«задовільно» E	50-59
	«незадовільно» FX	35-49
	«незадовільно» F	≤ 34

5. Засоби оцінювання

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем, за тестами після засвоєння ними першого, другого, третього та четвертого модулів. За результатами суми періодичних контрольних робіт виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Діагностика успішності студентів здійснюється за допомогою:

- ✓ усних опитувань на семінарських заняттях;
- ✓ письмових контрольних робіт;
- ✓ тестових завдань;
- ✓ есе;
- ✓ презентації результатів виконаних завдань;
- ✓ письмових екзаменаційних завдань.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль:

1. Усне опитування – контроль знань з теоретичних питань, викладених у лекційному матеріалі та вивчених при самостійному засвоєнні, шляхом опитування студентів у ході проведення семінарських занять.

2. Письмові контрольні роботи – періодичний контроль знань, шляхом написання студентів контрольних робіт з питань теоретичного матеріалу.

3. Тестування та вирішення проблемних задач – контроль знань студентів шляхом перевірки засвоєння ними знань у застосуванні їх при відповіді на тестові питання і розв'язанні проблемних задач.

Модуль-контроль: перевірка знань, шляхом написання контрольної роботи, що включає ряд теоретичних питань, тестових та творчих завдань з обсягу викладеного на лекціях та опрацьованого на семінарських заняттях матеріалу та засвоєного студентами у звітний модульний період.

Іспит: перевірка та оцінювання теоретичних знань та практичних навиків студентів з курсу «Психологія загальна, педагогічна та вікова» у цілому.

Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

Змістовий модуль 1. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»

1. Розкрийте предмет психології та її зв'язок з іншими науками. Проаналізуйте структуру психіки людини та визначте взаємозв'язок між компонентами психіки.

2. Визначте принципи сучасної психології та їх врахування у процесі психологічних досліджень. Обґрунтуйте завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Охарактеризуйте місце психології у структурі наук.

3. Охарактеризуйте галузі психології та розкрийте їхні функції. Дайте критичний аналіз основних напрямків сучасної психології.

4. Визначте етапи психологічного дослідження та охарактеризуйте їх. Що розуміють під методом дослідження в сучасній психології? Вкажіть вимоги, яким мають відповідати методи психологічного дослідження.

5. Проаналізуйте класифікацію методів психологічних досліджень у сучасній психології.

6. Покажіть місце та значення уваги в навчальній та трудовій діяльності людини.

7. Дайте порівняльну характеристику видів уваги. Покажіть їх подібність і відмінність.

8. Охарактеризуйте властивості уваги людини. Наведіть приклади.

9. Що Ви знаєте про процес відчуття та його значення у житті та діяльності людини? Охарактеризуйте фізіологічні основи відчуттів.

10. З'ясуйте основні принципи класифікації відчуттів. Охарактеризуйте різновиди відчуттів.

11. Проаналізуйте основні властивості відчуттів. Дайте характеристику основним закономірностям відчуттів.

12. Який психічний процес називається сприйманням? Чим сприймання відрізняється від відчуттів і який зв'язок між ними?

13. Проаналізуйте особливості сприймання простору, часу і руху. Дайте характеристику видам сприймання відповідно до провідного аналізатора та активності людини.

14. Охарактеризуйте основні властивості сприймання. Наведіть приклади.

15. Дайте визначення поняттю «пам'ять» та проаналізуйте її значення в житті і діяльності людини. Покажіть зв'язок пам'яті з іншими пізнавальними процесами (в процесі проведення уроку, підготовки домашніх завдань і т.п.).

16. Охарактеризуйте запам'ятовування як процес пам'яті та його види. Дайте характеристику відтворенню, його видам та зв'язку з іншими процесами пам'яті.

17. Проаналізуйте збереження і забування як процеси пам'яті. Визначте умови ефективного запам'ятовування і боротьби із забуванням.

18. Охарактеризуйте види пам'яті. Наведіть приклади. Проаналізуйте індивідуальні особливості пам'яті. Наведіть приклади.

19. Проаналізуйте мислення як вищу форму пізнавальної активності та його функції.

20. Дайте характеристику видам мислення, визначте особливості їх взаємодії в процесі навчання і виховання дітей.

21. Охарактеризуйте логічні форми мислення як продукт мисленнєвого процесу.

22. Проаналізуйте функціонально-операційний бік мислення. Наведіть приклади.

23. Розкрийте суть поняття «уява» та її характерні риси.

24. Дайте класифікацію видів уяви. Наведіть приклади. Дайте характеристику мрії як особливого виду уяви.

25. Охарактеризуйте зв'язок уяви і творчості, прийоми створення образів уяви.

26. Проаналізуйте емоції та почуття, їх значення в житті і діяльності людини.

27. Визначте види емоцій і почуттів, їх властивості. Охарактеризуйте форми переживання почуттів людини.

28. Охарактеризуйте волю та її роль у житті та діяльності людини. Визначте структуру складної вольової дії.

29. Поясніть суть вольових якостей особистості. Яким чином можна здійснювати виховання і самовиховання волі?

Змістовий модуль 2. «Індивідуально - психологічні властивості.

Психологія особистості та діяльності»

1. Охарактеризуйте темперамент та історію вчення про нього. Проаналізуйте фізіологічні основи темпераменту (вчення І. Павлова).

2. Проаналізуйте типи темпераменту, їх психологічну характеристику.

3. Проаналізуйте поняття «характер». Покажіть взаємозв'язок провідних і другорядних рис характеру.

4. Охарактеризуйте суть здібностей, їх взаємозв'язок із знаннями, уміннями і навичками.

5. Визначте види здібностей та їх значення у навчанні і спілкуванні сучасної людини.

6. Визначте природу людських здібностей, поєднання біологічного і соціального в здібностях.

7. Проаналізуйте задатки як природні передумови здібностей. Охарактеризуйте рівні розвитку здібностей особистості.

8. Опишіть структуру людської діяльності та розвиток компонентів.

9. Розкрийте значення і сутність принципу єдності свідомості і діяльності. Наведіть докази справедливості Вашої думки.

10. Що формують ігрова діяльність і учіння в дитини? Розкрийте зв'язок цих двох видів діяльності на конкретних прикладах.

11. Дайте характеристику спілкування та його функцій.

12. Дайте характеристику різним видам мовлення.

13. Проаналізуйте різні види спілкування. Наведіть приклади.

14. Як співвідносяться поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність»? Розкрийте структуру особистості. Які, на Вашу думку, компоненти (блоки) структури особистості є провідними і визначають поведінку людини?

15. Охарактеризуйте специфіку та ієрархію людських потреб.

16. Проаналізуйте види та функції мотивів поведінки людини.

17. Дайте характеристику різним видам груп.

18. Проаналізуйте етапи розвитку групи, особливості колективу.

19. Охарактеризуйте стосунки людей у межах групи.

Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»

1. У чому полягають особливості предмета педагогічної психології? Дайте характеристику основних проблем педагогічної психології.

2. Назвіть основні завдання педагогічної психології. Яка структура педагогічної психології? Які міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками? Розкрийте їх.

3. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи розвитку педагогічної психології.

4. Назвіть основні етапи психолого-педагогічного дослідження.

5. Визначте основні характеристики учбової діяльності. Охарактеризуйте предмет, засоби і способи здійснення, продукт і результат учбової діяльності.

6. Дайте визначення понять «учбова діяльність», «учіння», «навчання», «научіння» й охарактеризуйте їх.

7. Проаналізуйте види научіння та їх розвиток в онтогенезі. Визначте психологічні фактори, які визначають успішність научіння.

8. Охарактеризуйте особливості научіння в період дошкільного дитинства.

9. Розкрийте структурні компоненти психологічної готовності дітей до навчання в школі.

10. Проаналізуйте особливості учбової діяльності молодших школярів.

11. Опишіть основні вікові особливості підлітків, що впливають на учбову діяльність.

12. Назвіть вікові особливості старшокласників, що впливають на процес учбової діяльності.

13. Розкрийте сутність категорії навчання через порівняння з суміжними поняттями. Дайте характеристику методів організації навчання в історичному контексті.

14. Які історичні форми організації навчання Вам відомі? Охарактеризуйте їх.

15. У чому полягає психологічний зміст виховання? Розкрийте психологічну специфіку завдань і цілей сучасного виховання.

16. Назвіть і дайте характеристику основним принципам виховання.

17. Проаналізуйте різні підходи щодо класифікації методів виховання. Що таке ефективний виховний вплив? Дайте класифікацію виховних впливів.

18. Охарактеризуйте психологічні механізми виховного впливу заохочення та покарання.

19. Що таке сімейне виховання? Які фактори зумовлюють потенційний рівень і реальний вплив сімейного виховання на соціалізацію дитини? Сформулюйте власні правила сімейного виховання дитини.

20. Роль школи у вихованні підростаючого покоління. Перерахуйте аспекти особистісного впливу вчителя на учнів і наведіть приклади.

21. Засоби масової інформації як джерело виховних впливів підростаюче покоління. Охарактеризуйте колектив однолітків як самостійний інститут виховання. Наведіть приклади з власного досвіду.

22. Які основні шляхи виховання дошкільнят Вам відомі? Розкрийте специфіку виховання молодшого школяра. У чому полягають особливості виховання підлітків та юнаків.

23. Розкрийте значення методів самовиховання у формуванні особистості підлітків і юнаків.

24. Охарактеризуйте психологічний зміст педагогічної діяльності. У чому проявляються педагогічні здібності?

25. Назвіть основні педагогічні функції та уміння. На основі яких критеріїв виділяють стилі педагогічної діяльності?

26. Охарактеризуйте поняття «педагогічне спілкування» та «професійне педагогічне спілкування». Визначте основні функції педагогічного спілкування.

27. Опишіть стадії професійно-педагогічного спілкування (за В. Кан-Каликом). Охарактеризуйте стилі та моделі психолого-педагогічного спілкування (за В. Кан-Каликом).

28. Визначте соціально-психологічні бар'єри, що заважають ефективній взаємодії між вчителем і учнями.

29. Які причини виникнення педагогічних конфліктів Вам відомі? Наведіть приклади. Дайте характеристику стратегіям поведінки вчителя у конфліктній ситуації.

30. Проаналізуйте поняття «педагогічний такт». Назвіть психологічні особливості особистості вчителя, що відрізняють педагогічний такт від нетактовності.

Змістовий модуль 4. «Загальні засади вікової психології»

1. Охарактеризуйте об'єкт і предмет, мету і завдання вікової психології.
2. Проаналізуйте історію розвитку вікової психології.
3. Проаналізуйте поняття «метод». Класифікація методів за Б. Г. Ананьєвим.
4. Розкрийте поняття про психічний розвиток. Розвиток і формування.
5. Рушійні сили психічного розвитку. Роль біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку особистості. Принципи та закономірності психічного розвитку.
6. Причини виникнення та типологія життєвих криз. Вікові кризи та їх значення у розвитку особистості. Життєві кризи особистості.
7. Психологія пренатального розвитку. Криза новонародженості. Фаза новонародженості. Безумовні та умовні рефлекси та їх значення в житті людини.
8. Розвиток емоційної сфери у немовлят. Комплекс поживлення. Спілкування з дорослими та його вплив на розвиток дитини у віці немовляти. Розвиток пізнавальних процесів і моторики немовлят.
9. Криза першого року життя. Анатомо-фізіологічні особливості дитини раннього віку. Фізичний та моторний розвиток.
10. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві.
11. Особливості предметно-маніпулятивної діяльності дитини раннього віку. Розвиток мовлення і мислення у ранньому віці. Розвиток самосвідомості дітей раннього віку.
12. Криза 3-х років. Анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку. Фізичний та моторний розвиток.
13. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення дошкільного віку.
14. Пізнавальний, розумовий та сенсорний розвиток дошкільнят. Розвиток особистості дошкільника.
15. Криза семи років. Загальна характеристика розвитку у молодшому шкільному віці.

Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра.

16. Соціальна ситуація, провідна діяльність, новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра.

17. Психологічна готовність дитини до навчання у школі. Інтелектуальна готовність дитини до навчання у школі. Характеристика соціально-психологічної готовності до школи. Мотиваційно-вольова готовність до навчання у школі.

18. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків та її вплив на психічний розвиток.

19. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психологічні новоутворення підліткового віку. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці

20. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток мотиваційно-емоційної сфери підлітка.

21. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку в юнацькому віці. Соціальна ситуація розвитку, новоутворення, провідна діяльність в ранній юності.

22. Розвиток самосвідомості і самооцінки юнаків. Саморегуляція в юнацькому віці. Особливості спілкування у ранній юності. Дружба і любов у юнацькому віці.

**Запитання до іспиту з навчальної дисципліни
«Психологія загальна, педагогічна та вікова»
«ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»**

1. Розкрийте предмет психології та її зв'язок з іншими науками. Проаналізуйте структуру психіки людини та визначте взаємозв'язок між компонентами психіки.
2. Визначте принципи сучасної психології та їх врахування у процесі психологічних досліджень. Обґрунтуйте завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Охарактеризуйте місце психології у структурі наук.
3. Охарактеризуйте галузі психології та розкрийте їхні функції. Дайте критичний аналіз основних напрямків сучасної психології.
4. Визначте етапи психологічного дослідження та охарактеризуйте їх. Що розуміють під методом дослідження в сучасній психології? Вкажіть вимоги, яким мають відповідати методи психологічного дослідження.
5. Проаналізуйте класифікацію методів психологічних досліджень у сучасній психології.
6. Покажіть місце та значення уваги в навчальній та трудовій діяльності людини.
7. Дайте порівняльну характеристику видів уваги. Покажіть їх подібність і відмінність.
8. Охарактеризуйте властивості уваги людини. Наведіть приклади.
9. Що Ви знаєте про процес відчуття та його значення у житті та діяльності людини? Охарактеризуйте фізіологічні основи відчуттів.
10. З'ясуйте основні принципи класифікації відчуттів. Охарактеризуйте різновиди відчуттів.
11. Проаналізуйте основні властивості відчуттів. Дайте характеристику основним закономірностям відчуттів.
12. Який психічний процес називається сприйманням? Чим сприймання відрізняється від відчуттів і який зв'язок між ними?

13. Проаналізуйте особливості сприймання простору, часу і руху. Дайте характеристику видам сприймання відповідно до провідного аналізатора та активності людини.
14. Охарактеризуйте основні властивості сприймання. Наведіть приклади.
15. Дайте визначення поняттю «пам'ять» та проаналізуйте її значення в житті і діяльності людини. Покажіть зв'язок пам'яті з іншими пізнавальними процесами (в процесі проведення уроку, підготовки домашніх завдань і т.п.).
16. Охарактеризуйте запам'ятовування як процес пам'яті та його види. Дайте характеристику відтворенню, його видам та зв'язку з іншими процесами пам'яті.
17. Проаналізуйте збереження і забування як процеси пам'яті. Визначте умови ефективного запам'ятовування і боротьби із забуванням.
18. Охарактеризуйте види пам'яті. Наведіть приклади. Проаналізуйте індивідуальні особливості пам'яті. Наведіть приклади.
19. Проаналізуйте мислення як вищу форму пізнавальної активності та його функції.
20. Дайте характеристику видам мислення, визначте особливості їх взаємодії в процесі навчання і виховання дітей.
21. Охарактеризуйте логічні форми мислення як продукт мисленнєвого процесу.
22. Проаналізуйте функціонально-операційний бік мислення. Наведіть приклади.
23. Розкрийте суть поняття «уява» та її характерні риси.
24. Дайте класифікацію видів уяви. Наведіть приклади. Дайте характеристику мрії як особливого виду уяви.
25. Охарактеризуйте зв'язок уяви і творчості, прийоми створення образів уяви.
26. Проаналізуйте емоції та почуття, їх значення в житті і діяльності людини.
27. Визначте види емоцій і почуттів, їх властивості. Охарактеризуйте форми переживання почуттів людини.
28. Охарактеризуйте волю та її роль у житті та діяльності людини. Визначте структуру складної вольової дії.
29. Поясніть суть вольових якостей особистості. Яким чином можна здійснювати виховання і самовиховання волі?
30. Охарактеризуйте темперамент та історію вчення про нього. Проаналізуйте фізіологічні основи темпераменту (вчення І. Павлова).
31. Проаналізуйте типи темпераменту, їх психологічну характеристику.
32. Проаналізуйте поняття «характер». Покажіть взаємозв'язок провідних і другорядних рис характеру.
33. Охарактеризуйте суть здібностей, їх взаємозв'язок із знаннями, уміннями і навичками.
34. Визначте види здібностей та їх значення у навчанні і спілкуванні сучасної людини.
35. Визначте природу людських здібностей, поєднання біологічного і соціального в здібностях.
36. Проаналізуйте задатки як природні передумови здібностей. Охарактеризуйте рівні розвитку здібностей особистості.

«ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. У чому полягають особливості предмета педагогічної психології? Дайте характеристику основних проблем педагогічної психології.
2. Назвіть основні завдання педагогічної психології. Яка структура педагогічної психології? Які міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками? Розкрийте їх.
3. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи розвитку педагогічної психології.
4. Назвіть основні етапи психолого-педагогічного дослідження.
5. Визначте основні характеристики учбової діяльності. Охарактеризуйте предмет, засоби і способи здійснення, продукт і результат учбової діяльності.
6. Дайте визначення понять «учбова діяльність», «учіння», «навчання», «научіння» й охарактеризуйте їх.

7. Проаналізуйте види навчання та їх розвиток в онтогенезі. Визначте психологічні фактори, які визначають успішність навчання.
8. Охарактеризуйте особливості навчання в період дошкільного дитинства.
9. Розкрийте структурні компоненти психологічної готовності дітей до навчання в школі.
10. Проаналізуйте особливості учбової діяльності молодших школярів.
11. Опишіть основні вікові особливості підлітків, що впливають на учбову діяльність.
12. Назвіть вікові особливості старшокласників, що впливають на процес учбової діяльності.
13. Розкрийте сутність категорії навчання через порівняння з суміжними поняттями. Дайте характеристику методів організації навчання в історичному контексті.
14. Які історичні форми організації навчання Вам відомі? Охарактеризуйте їх.
15. У чому полягає психологічний зміст виховання? Розкрийте психологічну специфіку завдань і цілей сучасного виховання.
16. Назвіть і дайте характеристику основним принципам виховання.
17. Проаналізуйте різні підходи щодо класифікації методів виховання. Що таке ефективний виховний вплив? Дайте класифікацію виховних впливів.
18. Охарактеризуйте психологічні механізми виховного впливу заохочення та покарання.
19. Що таке сімейне виховання? Які фактори зумовлюють потенційний рівень і реальний вплив сімейного виховання на соціалізацію дитини? Сформулюйте власні правила сімейного виховання дитини.
20. Роль школи у вихованні підростаючого покоління. Перерахуйте аспекти особистісного впливу вчителя на учнів і наведіть приклади.
21. Засоби масової інформації як джерело виховних впливів підростаюче покоління. Охарактеризуйте колектив однолітків як самостійний інститут виховання. Наведіть приклади з власного досвіду.
22. Які основні шляхи виховання дошкільнят Вам відомі? Розкрийте специфіку виховання молодшого школяра. У чому полягають особливості виховання підлітків та юнаків.
23. Розкрийте значення методів самовиховання у формуванні особистості підлітків і юнаків.
24. Охарактеризуйте психологічний зміст педагогічної діяльності. У чому проявляються педагогічні здібності?
25. Назвіть основні педагогічні функції та уміння. На основі яких критеріїв виділяють стилі педагогічної діяльності?
26. Охарактеризуйте поняття «педагогічне спілкування» та «професійне педагогічне спілкування». Визначте основні функції педагогічного спілкування.
27. Опишіть стадії професійно-педагогічного спілкування (за В. Кан-Каликом). Охарактеризуйте стилі та моделі психолого-педагогічного спілкування (за В. Кан-Каликом).
28. Визначте соціально-психологічні бар'єри, що заважають ефективній взаємодії між вчителем і учнями.
29. Які причини виникнення педагогічних конфліктів Вам відомі? Наведіть приклади. Дайте характеристику стратегіям поведінки вчителя у конфліктній ситуації.
30. Проаналізуйте поняття «педагогічний такт». Назвіть психологічні особливості особистості вчителя, що відрізняють педагогічний такт від нетактовності.

«ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Охарактеризуйте об'єкт і предмет, мету і завдання вікової психології.
2. Проаналізуйте історію розвитку вікової психології.
3. Проаналізуйте поняття «метод». Класифікація методів за Б. Г. Ананьєвим.
4. Розкрийте поняття про психічний розвиток. Розвиток і формування.
5. Рушійні сили психічного розвитку. Роль біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку особистості. Принципи та закономірності психічного розвитку.

6. Причини виникнення та типологія життєвих криз. Вікові кризи та їх значення у розвитку особистості. Життєві кризи особистості.
7. Психологія пренатального розвитку. Криза новонародженості. Фаза новонародженості. Безумовні та умовні рефлекси та їх значення в житті людини.
8. Розвиток емоційної сфери у немовлят. Комплекс поживлення. Спілкування з дорослими та його вплив на розвиток дитини у віці немовляти. Розвиток пізнавальних процесів і моторики немовлят.
9. Криза першого року життя. Анатомо-фізіологічні особливості дитини раннього віку. Фізичний та моторний розвиток.
10. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві.
11. Особливості предметно-маніпулятивної діяльності дитини раннього віку. Розвиток мовлення і мислення у ранньому віці. Розвиток самосвідомості дітей раннього віку.
12. Криза 3-х років. Анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку. Фізичний та моторний розвиток.
13. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення дошкільного віку.
14. Пізнавальний, розумовий та сенсорний розвиток дошкільнят. Розвиток особистості дошкільника.
15. Криза семи років. Загальна характеристика розвитку у молодшому шкільному віці. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра.
16. Соціальна ситуація, провідна діяльність, новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра.
17. Психологічна готовність дитини до навчання у школі. Інтелектуальна готовність дитини до навчання у школі. Характеристика соціально-психологічної готовності до школи. Мотиваційно-вольова готовність до навчання у школі.
18. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків та її вплив на психічний розвиток.
19. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психологічні новоутворення підліткового віку. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці
20. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток мотиваційно-емоційної сфери підлітка.
21. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку в юнацькому віці. Соціальна ситуація розвитку, новоутворення, провідна діяльність в ранній юності.
22. Розвиток самосвідомості і самооцінки юнаків. Саморегуляція в юнацькому віці. Особливості спілкування у ранній юності. Дружба і любов у юнацькому віці.

Тестові завдання

1. Вікова психологія – це:

- а) галузь психологічної науки, яка вивчає особливості психічного та особистісного розвитку людини на різних етапах її життя;
- б) галузь психологічної науки, яка вивчає особливості психологічного та індивідуального розвитку людини на різних етапах її життя;
- в) галузь психологічної науки, яка вивчає особливості емоційного та інтелектуального розвитку людини на різних етапах її життя;
- г) усі відповіді вірні.

2. Лонгітюдний метод – це:

- а) психолого-педагогічний експеримент;
- б) метод вікової психології, який полягає в одночасному порівнянні різних вікових груп;

- в) загально-психологічний метод дослідження, основними ознаками якого є створення дослідником умов, в яких виявляється психічне явище;
- г) метод вікової психології, суть якого полягає у вивченні одних і тих самих осіб, чи їх груп у різні моменти їхнього життя.

3. Розвиток дитячого організму проходить протягом пренатального періоду наступні фази:

- а) гермінальну, зародкову, фатальну;
- б) ембріональну, хоріонну, фетальну;
- в) гермінальну, ембріональну, фетальну;
- г) усі відповіді вірні.

4. Провідним видом діяльності в період немовляти є:

- а) безпосереднє емоційне спілкування з дорослим;
- б) ігрова діяльність;
- в) предметно-маніпулятивна діяльність;
- г) слухове зосередження.

5. Криза першого року життя обумовлена:

- а) руйнуванням необхідності емоційної взаємодії дитини з дорослими;
- б) усвідомленням дитиною свого «Я»;
- в) предметно-маніпулятивною діяльністю;
- г) жодна з відповідей не є вірною.

6. Провідною діяльністю в ранньому дитинстві є:

- а) предметна діяльність, мовлення і гра;
- б) емоційне спілкування з дорослими;
- в) ігрова діяльність;
- г) трудова діяльність.

7. Провідним видом діяльності в дошкільному віці є:

- а) навчання;
- б) сюжетно-рольова гра;
- в) безпосереднє емоційне спілкування;
- г) предметно-маніпулятивна діяльність.

8. Основними новоутвореннями психіки молодшого школяра є:

- а) формування світогляду, становлення самооцінки;
- б) довільність психічних процесів, рефлексія, уміння організовувати навчальну діяльність, внутрішній план дій;
- в) виникнення потреби у суспільно-значущій діяльності;
- г) формування наочно-дієвого мислення та мови.

9. Провідний вид діяльності – це діяльність:

- а) якій надає перевагу дитина;
- б) виконання якої визначає виникнення і формування основних психічних новоутворень людини на даному етапі розвитку його особистості;
- в) якою обов'язково займається дитина щоденно;
- г) яка формує вольові якості.

10. Яка психічна суперечність лежить в основі розгортання у підлітків кризи 13 років:

- а) між сформованим почуттям дорослості і недостатнім його підтвердженням;
- б) між високим рівнем домагань і обмеженим життєвим досвідом;

- в) між зниженням інтересу до навчання і вимогами дорослих;
- г) між різними напрямками фізичного і психічного розвитку.

11. Що є предметом педагогічної психології:

- а) особливості переходу від одного періоду до іншого;
- б) дослідження психологічних закономірностей процесу спрямованої соціалізації, тобто перетворення біологічної істоти в людську особистість у соціальному, спеціально організованому середовищі;
- в) умови учіння;
- г) психологічні аспекти цілеспрямованого формування пізнавальної діяльності і суспільно значущих якостей особистості в умовах навчально-виховного процесу.

12. Учіння - це:

- а) специфічна форма індивідуальної активності, спрямована на засвоєння знань, формування навичок та умінь, розвиток особистості;
- б) зовнішня і внутрішня активність учнів;
- в) умова всебічного психічного розвитку людини, керування засвоєнням знань;
- г) розкриття практичних шляхів оволодіння знаннями і теоретичне обґрунтування їх життєвої значущості, засвоєння досвіду.

13. Навчання - це:

- а) передача досвіду підростаючому поколінню;
- б) групова діяльність учнів, дії яких спрямовані на досягнення учбових цілей;
- в) єдність викладання і учіння та співробітництво вчителя та учнів;
- г) спеціально організований процес управління учбовою діяльністю учнів, спрямований на здобування знань і оволодіння необхідними навичками і вміннями.

14. Визначте види науціння, які властиві тільки людині:

- а) науціння за механізмом імпринтингу, умовно-рефлекторне науціння, вікарне науціння;
- б) науціння за механізмом імпринтингу, умовно-рефлекторне науціння;
- в) вербальне науціння, вікарне науціння;
- г) вербальне науціння, вікарне науціння, оперантне науціння.

15. Педагогічна діяльність - це:

- а) діяльність дорослих членів суспільства, професійною метою яких є виховання підростаючого покоління;
- б) мистецтво;
- в) діяльність, яка спрямована в майбутнє;
- г) виховний і навчальний вплив вчителя на учнів, спрямований на їх особистісний, інтелектуальний і діяльнісний розвиток, який є одночасно основою саморозвитку та самовдосконалення.

16. Педагогічні здібності - це:

- а) складна й багатовимірна психологічна категорія;
- б) «проекція педагогічної діяльності на особистість»;
- в) сукупність індивідуально-психологічних особливостей особистості, які відповідають вимогам педагогічної діяльності і визначають успіх в оволодінні цією діяльністю;
- г) особливості особистості, які виявляються у швидкості і відносній легкості оволодіння певним досвідом.

17. Методами впливу при демократичному стилі спілкування вчителя:

- а) розпорядження і заборони;
- б) спонукання до дій, порада, прохання;

- в) наказ та повчання;
- г) інструкції.

18. Який стиль педагогічної діяльності характеризується сприйняттям учня як рівноправного партнера по спілкуванню, врахування його думки:

- а) авторитарний;
- б) потуральний;
- в) демократичний;
- г) ліберальний.

19. Найпершим інститутом соціалізації для дитини є:

- а) школа;
- б) група ровесників;
- в) сім'я;
- г) дитячий садок.

20. До педагогічних здібностей (за В. Крутецьким) належать:

- а) здібності передачі знань учням, здібності розуміти їх, спостережливість, самостійний і творчий склад мислення, кмітливність учителя, організаційні здібності;
- б) здібність учителя викладати в доступній для учнів формі, рефлексивно-гностичні, називаючи серед них розуміння вчителем учня, інтерес до дітей, спостережливість за ними, виявлення творчості у своїй діяльності, комунікативні здібності з вольовим впливом, педагогічну вимогливість, педагогічний такт, здатність до організації учнівського колективу;
- в) дидактичні, академічні, комунікативні, перцептивні, організаторські, авторитарні, прогностичні, мовленнєві, розподіл уваги;
- г) організаторські, комунікативні, педагогічна спостережливість, педагогічний такт, сугестивні здібності, педагогічна уява.

21. Галузь психології, яка досліджує психічні явища у процесі взаємодії людей у великих і малих соціальних групах, має назву:

- а) соціальна психологія;
- б) вікова психологія;
- в) педагогічна психологія;
- г) загальна психологія.

22. Галузь психології, яка досліджує фактори виникнення й розв'язання проблем взаємозв'язку між людиною і природою, називається:

- а) екологічна психологія;
- б) медична психологія;
- в) загальна психологія;
- г) юридична психологія.

23. Про який метод ідеться: базується на створенні штучної ситуації, у якій досліджувана властивість виокремлюється, проявляється й оцінюється найкраще?

- а) опитування;
- б) спостереження;
- в) експеримент;
- г) природний експеримент.

24. Відчуття, що виникають унаслідок впливів зовнішніх стимулів на рецептори, які містяться на поверхні тіла, називаються:

- а) екстероцептивними;
- б) інтероцептивними;

- в) пропріоцептивними;
- г) інтерактивними.

25. До основних властивостей відчуттів не належить:

- а) якість;
- б) інтенсивність;
- в) тривалість;
- г) обсяг.

26. Основна ознака сприймання, яка відрізняє його від відчуття, – це:

- а) відображення окремих властивостей явищ і предметів;
- б) зумовленість об'єктивним подразником;
- в) можливість розвивати й удосконалювати;
- г) формування цілісного образу предмета, явища, ситуації.

27. За яких умов увага учня до матеріалу підручника буде інтенсивнішою:

- а) в абсолютній тиші;
- б) у галасі;
- в) за наявності слабких сторонніх подразників;
- г) за наявності сильних сторонніх подразників.

28. Яка з наведених характеристик відображає стійкість уваги?

- а) людина може тривалий час підтримувати свою увагу на одному й тому ж об'єкті;
- б) людина швидко змінює свою зосередженість з одного об'єкта на інший;
- в) людина може побачити багато деталей об'єкта за один акт його сприймання;
- г) людина здатна виконувати два і більше видів діяльності одночасно.

29. Відтворення, що виникає при повторному сприйманні предметів, називається:

- а) згадуванням;
- б) пригадуванням;
- в) упізнаванням;
- г) спогадами.

30. Порівняння – це :

- а) розумова операція, яка полягає у визначенні подібності і відмінності між об'єктами;
- б) форма мислення, яка відображає зв'язки між предметами та явищами, заперечення чи ствердження чогось;
- в) розумова операція яка дає змогу переходити від частин до цілого у процесі мислення;

31. Яка із перерахованих рис не є специфічною для творчого мислення?

- а) надійність;
- б) пластичність;
- в) гнучкість;
- г) оригінальність.

32. Уміння швидко змінювати свої дії при зміні ситуації, готовність швидко переключатися з одного способу виконання завдань на інший характеризують таку особливість мислення, як:

- а) критичність;
- б) швидкість;
- в) широта;
- г) гнучкість.

33. Який вид уяви демонструє людина, коли читає різноманітні описи, розглядає малюнки чи креслення?

- а) продуктивну;
- б) репродуктивну;
- в) фантазування;
- г) мрію.

34. Почуття, які здійснюють мобілізуючий вплив на особистість, – це:

- а) стеничні почуття;
- б) абстрактні почуття;
- в) інтероцептивні почуття;
- г) астеничні почуття.

35. Основними ознаками вольових дій є:

- а) свідоме подолання перешкод на шляху до досягнення мети;
- б) конкуруючі мотиви;
- в) наявність вольових зусиль;
- г) усе вищевказане.

36. Людям якого типу темпераменту доцільно розвивати комунікабельність і контактність?

- а) меланхолійного;
- б) флегматичного;
- в) холеричного;
- г) сангвінічного.

37. Для людей якого типу темпераменту надзвичайно важливі схвалення, підбадьорювання, виховання почуттів колективізму, дружби, товариськості?

- а) меланхолійного;
- б) холеричного;
- в) сангвінічного;
- г) флегматичного.

38. Крайні варіанти норми як результат підсилення окремих рис характеру називаються:

- а) акцентуацією;
- б) конформністю;
- в) ригідністю;
- г) пластичністю.

39. Характер не є вродженою якістю особистості. Він формується під впливом:

- а) задатків;
- б) відчуттів;
- в) соціуму;
- г) здібностей.

40. Природжені передумови до розвитку здібностей називаються:

- а) талантом;
- б) обдарованістю;
- в) задатками;
- г) геніальністю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література:

7.1. Базова (основна) література до курсу:

1. Антошук Є.В. Вчимося запам'ятовувати. 7 кроків з техніки ефективного запам'ятовування. – К.: КІМО, РУТА, 2001. – 48с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. 3-тє вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005.
4. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2007. 344 с.
5. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. К. : Либідь, 2005. 400 с.
6. Вознесенська О.Л., Сидоркіна М.Ю. Арт-терапія у подоланні психічної травми: практичний посібник. Київ: Золоті ворота, 2016. 202 с.
7. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.Щ., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. Посібн. – 7-ме вид. – К.: Каравела, 2019. – 280 с.
8. Герман Н.І., Горобець Т.В. Казкотерапія як один із методів практичної діяльності психолога: методичний посібник із дисципліни. Черкаси: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2015. 142 с.
9. Гуцуляк Н.М., Матейчук Н.Г. Психологія. : навч. посіб. / Уклад. : Н.М. Гуцуляк, Н.Г. Матейчук . – Чернівці : Технодрук, 2014. – 300 с.
10. Діти та війна : навчання технік зцілення. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Інститут психічного здоров'я Українського Католицького університету, 2014 р.
11. Емпіричні методи психологічного дослідження. Навчальний посібник / Поснова Т.П., Рудюк Н.Г., Фесун Г.С., Федорова О.Є. Чернівці: Рута, 2008. 80 с.
12. Загальна психологія / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. – К.: «А.П.Н.», 2001. – с.64-65.
13. Загальна психологія: навч. посібник. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. К.: Каравела, 2019. 464 с.
14. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях : навчальний посібник / Н.М. Ільїна. – Суми : Університетська книга, 2020. – 239 с.
15. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навчально-методичний посібник. Ч.1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
16. Канівець Т.М. Лекційний матеріал до курсу «Спецпрактикум з соціальної психології»: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. – Чернівці, 2016. – 132 с.

17. Канівець Т.М. Практичний матеріал до курсу «Спецпрактикум з соціальної психології»: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. – Чернівці, 2016. – 112 с.
18. Канівець Т.М., Матейчук Н.Г., Фесун Г.С. Психологія. Теоретичний та практичний аспекти : Навчальний посібник для студентів ВНЗ. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 260 с.
19. Канівець Т. М., Галичанська А. В., Фесун Г. С. Лекційний матеріал до курсу «Психологія праці» : Навчальний посібник для студентів ВНЗ. – Чернівці, 2015. – 132 с.
20. Карамушка Л. М. Управління конфліктами в освітніх організаціях / Л. М. Карамушка. – К. : Шк. світ, 2011. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
21. Кацавець Р. С. Вікова психологія: навч. посібник. К. Алерта, 2019. 112 с.
22. Колпакчи О. Арт-терапія: курс лекцій. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 288 с.
23. Корольова К. Вплив сили мотивації на рівень професійних досягнень / К. Корольова // Соціальна психологія. – 2009. Ч 1. с. 137-144.
24. Максименко С.Д. Психологія у соціальній та педагогічній практиці. – К., 1998.
25. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія. К.: МАУП, 2000. – с.61-62.
26. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник для вузів. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2008. 271 с.
27. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. К. Ліра, К., 2021. 564 с.
28. Основи загальної психології / За ред. С.Д. Максименка. – К., 1998.
29. Основи практичної психології / За ред. Панка, Титаренко. – К., 1999.
30. Основи психології / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К., 1997. – с. 46-61.
31. Основи психології та педагогіки (психологія): Робочий зошит : навчальний посібник / уклад. Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. 2-е вид., випр. і доп. ,Чернівці, 2017. 124 с.
32. Основи психологічних досліджень. Навчальний посібник / Поснова Т.П., Рудюк Н.Г., Фесун Г.С., Федорова О.Є. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, Рута, 2012. – 152 с.
33. Пальм Г. А. Загальна психологія: навчальний посібник з мультимедійним курсом. Д.: Вид-во ДУЕП, 2012. 256 с.
34. Педагогічна психологія: навч. посібник для пед. ін-тів / Л. М. Проколієнко, М. Й. Боришевський, В. О. Моляко, інш.; під ред. Л. М. Проколієнко, Д. Ф. Ніколенка. К.: Вища школа, 1991. 183 с.
35. Педагогічна психологія: навчальний посібник / уклад. Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. Чернівці : Технодрук, 2014. 240 с.
36. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І. Пашукової. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. – 9-16.
37. Практикум із загальної психології. Навчальний посібник / Укладачі: Г.М. Дубчак, Н.Г. Рудюк – Чернівці: Рута, 2006. – 360 с.
38. Психологічний практикум для школярів. / За ред. В.І. Сіткар. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – с.43-63.
39. Психологія / За ред. Ю.Л. Трофімова. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
40. Психологія: навчальний посібник / уклад. Н. М. Гуцуляк, Н. Г. Матейчук. Чернівці : Технодрук, 2014. 300 с.
41. Психологія: Робочий зошит № 1: навчальний посібник / уклад. Н. Г. Матейчук, Н. М. Гуцуляк, О. П. Степаненко. Чернівці, 2014. 124 с.
42. Психологія: Робочий зошит № 2: навчальний посібник / уклад. Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. Чернівці, 2014. 88 с.
43. Радчук В.М., Фесун Г.С., Канівець Т.М. Методи психологічних досліджень : навч.-метод. Посібник / уклад.: В. М. Радчук, Г. С. Фесун, Т. М. Канівець – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія фєдьковича, 2018. – 200 с.
44. Савчин М. Вікова психологія: навч. пос. 3-тє вид., перероб., допов. Київ: Академія, 2017. 366 с.
45. Сергеєнкова О. П. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

46. Столяренко В.В. Психология 101 : факты, теория, статистика, тесты и также и́нше. м. Харків, 2012. – 288 р.
47. Улунова Г.Є. Діагностична та корекційна функції метафоричних карт «COPE» у психоконсультуванні учасників бойових дій. Актуальні проблеми теоретичної та консультативної психології : матеріали У Міжнародної науково-практичної інтернет конференції (21-22 квітня 2021 року) / укладачі : І.С. Булах, Н.В. Гузій, Ю.М. Кашпур. Вип. 2. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. С. 153-155.
48. Улунова Г.Є. Посібник для тренерів / Арт-терапевтичні засоби відновлення у воєнний час (програма з розширення можливостей заради відновлення порозуміння для лідерів громад в Україні «Мир у цифровий час»). Інститут зовнішніх культурних зв'язків (IFA) Міністерство закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина, 2022 р.
49. Улунова Г.Є., Сідельнік М.О. Психологічні функції пісні в умовах гібридної війни: аналіз сучасної пісенної творчості. Психосоціальна підтримка осіб з травмою війни: міжнародний досвід та українські реалії: збірник матеріалів, доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 28 лютого 2018 р. Маріуполь: ДонДУУ, 2018. С. 164-166.
50. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником / Керол Флемінг ; пер. з англ. Ш. Нодя. – Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. – 240 с.
51. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.

7.2. Допоміжна:

1. Ахвердова О.А., Гюлушанян К.С., Коленкіна В.В. Практикум по социальной психологии : Учебное пособие. – М.: ТЦ Сфера, 2006. – 336 с. – (Учебное пособие).
2. Балин В.Д., Гайда В.К., Гербачевський В. К. и др. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии. : Подобщей ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. – 2-е изд., доп. и перераб. – СПб.: Питер, 2003. – 560 с.: – (Серия «Практикум по психологии»).
3. Бернс Д. Хорошее самочувствие: Новая терапия настроений. – М., 1995.
4. Бондарчук О. І., Бондарчук Л. І. Основи психології та педагогіки: Курс лекцій. К. : МАУП, 2002. 168 с.
5. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию. Курс лекций. – М.: ЧеРО, 1998.
6. Головаха Е.И., Панина Н.В. Психология человеческого взаимопонимания. – К., 1990.
7. Головінський І. Педагогічна психологія. К.: Аконт, 2003. 287 с.
8. Гузеева В.И., Михайлов И.Б. Фармакотерапия нервных болезней у взрослых и детей. –СПб.: Фолиант 2002. – 400с.
9. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. – СПб.,1999. – 368 с.
10. Дьяченко О.М. Об основных направлениях развития воображения у детей // Вопросы психологии. – 1998. – №6.
11. Елисеєв О.П. Практикум по психологии личности. СПб, 2000.
12. Заброцький М. М. Основи вікової психології. навч. посібник. Тернопіль: навч. книга Богдан, 2009. 112 с.
13. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. К.: МАУП, 2000. 100 с.
14. Ильегенек Р.Ю. Пам'ять хороша, пам'ять плохая. – М., 1991
15. Капони В., Новак Т. Сам себе авторитет. – СПб.: Питер, 1995.
16. Коваленко А.Б. Психологія розуміння творчих задач. – К., 1994.
17. Коломинський Я.Л. Алгоритмы общения // Популярная психология. Хрестоматия / Сост. В.В.Мироненко. – М.: Просвещение, 1990. – С. 190-197.
18. Лапп Д. Улучшаем память – в любом возрасте /Пер. с фр.- М., 1993.

19. Лоуен Ал. и др. Физическая динамика структуры характера. – М.: Компания ПАНИ, 1997.
20. Максименко С.Д. Психологія у соціальній та педагогічній практиці. – К., 1998.
21. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. – М.: Просвещение, 1990.
22. Матюгин И., Чакаберия Е. Зрительнаяпамять. – М., 1992.
23. Мерлин В.С. Структура личности: Характер, способности, самосознание: Учебноепособие к спецкурсу «Основы психологии личности». – Пермь: Изд-во Перм. ун-та, 1990.
24. Немов Р.С. Кн.1. Общие основы психологии. – М., 1995. с.15-16.
25. Немов Р. С. Психология. Учеб. для студентов высш. пед. учеб. заведений. В 3 кн. Кн. 2. Психология образования. М.: Владос, 1995. 606 с.
26. Основы психологии. Практикум / Под ред. Л.Д. Столяренко. – Ростов н/Д: «Феникс», 1999. – с.478-493.
27. Павелків Р. В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: навч. посібник. К.: Академвидав, 2008. 432с.
28. Пиз А. Языкжестов / Пер. с англ. – Воронеж, 1992.
29. Практическая психология в тестах, или как научиться понимать себя и других. – М.: АСТ-ПРЕСС, 1999, с.82-98.
30. Практическая психология образования / Под ред. И.В.Дубровиной: Учебник для студентов высших и средних специальных учебных заведений. – М.: ТЦ «Сфера», 1997.
31. Прохоров А.О. Саморегуляцияпсихическихсостояний в учебной и педагогической деятельности // Вопросы психологи. – 1991. – № 4.
32. Психология и психоанализ характера. Хрестоматия. – Самара: Бахрах, 1997.
33. Психология личности. Словарь-справочник / Под ред. Горностая, Т.М. Титаренко. – К., 2001.
34. Психология с человеческим лицом / Под ред. Д.А.Леонтьева, В.Г. Щур. – М.: Смысл, 1997.
35. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
36. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб, 2000. – с. 38-42.
37. Савчин М. Педагогічна психологія. Дрогобич: Відродження, 1998. 142 с.
38. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. К.: Вища школа., 2004. 335 с.
39. Сидоров П.И., Парняков А.В. Введение в клиническую психологию (1-2т.) М.: Ак.Прозект.2000. – 400с.
40. Стивенс Дж. Приручи своих драконов. Как обратить свои недостатки в достоинства. – СПб.: Питер, 1995.
41. Холодная М.А. Психология интеллекта: парадоксы исследования. – М., Т., 1997.

8. Інформаційні ресурси

Бібліотеки, інтернет, електронні книги.

1. Презентація на тему: "Предмет психології. Методи. Психологія відчуття і сприймання."
Режим доступу: <http://svitppt.com.ua/medicina/predmet-psihologii-metodi-psihologiya-vidchuttya-i-spriymannya.html>
2. Презентація на тему: «Зорова сенсорна система людини» Режим доступу:
http://krempeddoshk.at.ua/load/zagalna_psikhologija/zorova_sensorna_sistema_ljudini_prezentacija/9-1-0-261

3. Електронна онлайн бібліотека **Варій М. Й.** Загальна психологія **Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. К.: «Центр учбової літератури», 2007. 968 с.** Режим доступу: http://ualib.com.ua/b_113.html

Електронні посібники:

1. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: [Електронний ресурс] Навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/159279/>
2. Скрипченко О.В. Загальна психологія. Либідь, 2005, 465 с. Режим доступу: <http://eknigi.org/psihologija/125358-zagalna-psixologiya.html>
3. М'ясоїд П. Загальна психологія. Вища школа, 2004: <http://padabum.com/d.php?id=85664>